

INTERSINDICAL VALENCIANA PER LA IGUALTAT LINGÜÍSTICA

Les eleccions del maig de 2015 han comportat un gran canvi polític en la majoria de les administracions valencianes. Els valencians i les valencianes han decidit que calen unes noves polítiques que pensen en les persones i no en els negocis d'uns pocs. Unes polítiques que no siguen depredadores del medi, unes polítiques que protegissen els més dèbils i que els faciliten l'accés als drets més elementals. En definitiva, unes polítiques que facen del nostre País una societat més justa, més solidària i més compromesa amb els valors de la igualtat, la llibertat i la justícia social.

Igualment, la societat valenciana ha demanat un canvi profund en les polítiques socials, culturals i lingüístiques. És en aquest sentit que Intersindical Valenciana vol contribuir a dur a terme aquests canvis i per això que presentem unes propostes bàsiques en matèria de política lingüística per tal d'assolir la igualtat lingüística de tots els valencians: que tothom tinga els mateixos drets i els mateixos deures, siga parlant de la llengua que siga.

Per fer-ho, creiem que és necessari dotar-nos d'un nou marc jurídic, perquè l'actual és obsolet, no ha donat els resultats esperats i es troba molt lluny de garantir els mateixos drets lingüístics per a tota la ciutadania. La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià té ja més de 30 anys i pertany a un època en què no existia Internet ni la globalització, les famílies i els barris encara feien un paper de transmissió i socialització lingüístiques que hui tenen unes altres xarxes socials, l'escola era l'element difusor quasi únic en la formació, i la ràdio i la televisió (que aleshores es reduïa als dos canals de TVE i a TV3) constituïen els únics mitjans de comunicació.

Però, a més, la LUEV presenta, ja de partida, dues limitacions transcendents que les tres dècades d'aplicació s'han encarregat de confirmar en la seua ineficàcia. D'una banda, fora de l'àmbit escolar aquesta llei no estableix cap regulació normativa ni cap objectiu definit ni cap deure: tot són bones intencions expressades amb previsions tan etèries i poc pròpies d'una llei com són el "foment", la "promoció" o l'"encoratjament". De l'altra, qui parla valencià no té, ni de lluny, els mateixos drets que qui parla en castellà. Aquest gaudeix, per deure constitucional, del deure de coneixement obligatori per a tots els ciutadans, i socialment així es reforça pertot arreu: des de l'àmbit laboral i econòmic als mitjans de comunicació. Qui vol usar el valencià –fora, potser de l'escola– no té cap dret similar al que sí que tenen els usuaris del castellà: depén del tot de la bona voluntat de l'interlocutor a tot arreu, fins i tot a l'administració. I no sols per a ser atés, fins i tot per a ser entès. Qualsevol pot al·legar que no l'entén i ací s'acaba automàticament tota la possibilitat d'usar el valencià: diga el que diga la llei dita precisament "d'Ús del Valencià".

El resultat n'és que tot l'importantíssim món social, laboral i econòmic queda desregulat i deixat a la bona voluntat d'un simple "foment de l'ús". I això mateix ocorre per als mitjans de comunicació, públics i privats, en què la llengua pròpia és una curiositat marginal, en un oceà unilingüe en castellà. Recordem, com a exemple, el que va ser fins i tot TVV (la televisió creada, segons es proclamava, amb la finalitat de normalitzar la llengua i la cultura pròpies): no és que no tinguera aquesta llengua com a única i normal des del mateix començament, sinó que arribava a arraconar-la a percentatges d'ús marginals.

Creiem, doncs, que aquesta legislatura hauria de ser la legislatura de l'aprovació d'una nova llei que pose les bases i els mitjans perquè tots els ciutadans i ciutadanes del País Valencià tinguem els mateixos drets lingüístics: una veritable llei d'igualtat lingüística amb unes disposicions normatives clares que obliguen a garantir els drets i els deures correlatius a aquests drets, amb els instruments necessaris per a fer-los efectius, i amb uns objectius de normalitat ben definits, tant en la seua concreció com en els terminis de consecució. Ras i curt: una llei transformadora amb un pla d'acció verificable i no una declaració formal de bones intencions.

A més d'aquesta llei, caldrà modificar i desplegar altres normes, sobretot en matèria de funció pública, ensenyament, mitjans de comunicació, relacions laborals o atenció als nouvinguts, per posar alguns dels exemples que, com a força sindical, més ens afecten.

En aquest document no pretenem detallar de manera exhaustiva les propostes concretes que s'han de dur a terme, sinó més aviat definir les grans línies d'actuació que des del nostre punt de vista creiem que cal emprendre en sis àmbits d'actuació fonamentals per a una organització com Intersindical Valenciana:

1. Administracions. Funció pública
2. Ensenyament
3. Salut
4. Mitjans de comunicació
5. Relacions laborals
6. Atenció als nouvinguts

1. Administracions. Funció pública

Les administracions públiques tenen com a comesa fonamental satisfer les necessitats dels ciutadans i, alhora, són i han de ser les màximes garants dels seus drets. Per això, cal fixar d'una manera clara i inequívoca que el valencià ha de ser la llengua d'ús normal i preferent en les administracions valencianes: Generalitat, diputacions i ajuntaments. Això implica que el valencià ha de ser la llengua habitual de treball i de comunicació tant dins de la mateixa administració com amb les altres administracions i, per descomptat, amb els ciutadans.

Però no sols les administracions valencianes han de garantir aquest ús normal. També la resta de les administracions radicades al País Valencià i, molt especialment, l'administració de l'Estat i la de Justícia, administracions que també tenen l'obligació d'atendre el ciutadà en la llengua pròpia.

Per a fer-ho efectiu, és necessari que tot el personal que treballa en aquestes administracions tinga el coneixement adequat de valencià per a desplegar amb normalitat totes les tasques que té encomanades.

Cal, doncs, una modificació parcial mínima de la Llei 10/2010, de 9 de juliol, de la Generalitat Valenciana, d'Ordenació i Gestió de la Funció Pública Valenciana, que establisca l'obligatorietat del coneixement del valencià per a l'accés a la funció pública. Això no és ni més ni menys que el que ja està aplicant-se en la funció pública docent: l'exigència de la capacitació lingüística, i el que apliquen altres comunitats autònomes amb una llengua pròpia diferent del castellà: Catalunya i les Illes Balears, però també Galícia des del 1992, amb una llei específica per a aquest punt: la Llei 8/1992, de 24 de juliol, [...] sobre l'Obligatorietat d'Acreditar el Coneixement de la Llengua Gallega en les Proves Selectives per a l'Accés a la Funció Pública de Galícia.

Alhora, en la relació de lloc de treball de cada administració s'ha d'especificar quina ha de ser la capacitació lingüística requerida en cadascun dels llocs de treball.

Igualment, proposem per al personal que ja treballa en una administració un pla de xoc efectiu per tal que, en la seua totalitat, aquest obtinga la capacitació lingüística necessària en un termini no superior a tres anys.

En definitiva, es tracta que les administracions siguen les garants dels drets lingüístics dels valencians i un exemple de competència i de tracte d'excel·lència amb la ciutadania, alhora que resulten un model per a la resta de la societat, que s'ha de sentir ben atesa i orgullosa del que és públic i comú.

2. Ensenyament

Tots els estudis i les anàlisis que se n'han fet com també l'experiència directa de dècades ens confirmen que els programes d'ensenyament en valencià són els únics que permeten als nostres escolars adquirir una competència real i efectiva no sols en valencià, sinó en les dues llengües oficials. Els nombrosos estudis que n'ha fet el STEPV-IV són ben reveladors en aquest punt.

Per tant, la proposta d'Intersindical Valenciana és que el valencià ha de ser la llengua vehicular de l'ensenyament als territoris de predomini lingüístic valencià. Alhora, s'ha de garantir que als territoris de predomini lingüístic castellà tot l'estudiantat curse l'assignatura de valencià sense més excepcions que les que s'apliquen per a eximir de castellà. I s'ha de preveure una presència ascendent d'assignatures en valencià a mesura que s'avança amb l'edat i els cursos. És només així que, en acabar l'ensenyament obligatori, els escolars tindran un coneixement real i un domini del valencià apte per a cursar el batxillerat, la formació professional o per a desplegar la seua vida personal i professional en valencià i, a més, una base més sòlida per a poder aprendre amb facilitat una altra llengua.

Aquests criteris s'han d'aplicar en tots els centres que reben fons públics i, doncs, tant als centres públics com als concertats o als privats que reben ajuts de l'administració.

De la mateixa manera, cal establir un pla d'increment de la docència en valencià en cadascuna de les universitats públiques valencianes i en aquelles privades que reben ajuts de l'administració valenciana. Aquests plans ha de preveure, partint de la situació individualitzada de cada universitat, l'augment anual de la docència en valencià fins a assolir la igualtat lingüística en un termini que no hauria d'anar més enllà dels 15 anys per a aquelles universitats que parteixen d'una docència en valencià inferior al 10%. La Universitat de València ja fa uns quants anys que està aplicant aquestes mesures amb uns excel·lents resultats en increment de docència en valencià i capacitació dels professors per a impartir-la.

Les Escoles Oficials d'Idiomes, que ara depenen de la DG de Política Lingüística i Gestió del Multilingüisme, són un element important en el tractament de la llengua pròpia. Fins ara, els idiomes s'han ensenyat sistemàticament passant pel castellà. Això no és només discriminatori, sinó pedagògicament inadequat. Les capacitats fonètiques dels valencianoparlants (vocals obertes i tancades, sonorització de consonants, pronúncia de dígrafs...) són diferents de les que es desenvolupen per al castellà, i l'ensenyament ha de partir de les capacitats que ja tenen els alumnes. Cal que, d'entrada, tots els ensenyants de les EOI siguen parlants complets, plenament competents en els dos idiomes oficials del País Valencià, a banda -lògicament- de ser-ho en l'idioma que ensenyen. Aquesta competència s'haurà acreditar.

3. Salut

Tot i que l'administració sanitària és, igual que l'ensenyament, part de la Generalitat Valenciana i de la seua administració, per a Intersindical Valenciana i per la importància que té en el benestar de les persones, considerem necessari fer algunes propostes específiques en aquest camp.

Si en una administració la relació entre el ciutadà i la persona que l'atén és important, en tot el sistema de salut aquesta relació és fonamental. Per això, és bàsic que el personal que treballa de l'administració sanitària tinga coneixement de la llengua pròpia, especialment a les zones de predomini lingüístic valencià.

Per tant, com hem assenyalat en l'apartat de l'administració, cal que en la relació de llocs de treball de tots els centres sanitaris de les zones de predomini lingüístic valencià tinguen recollida la capacitat lingüística necessària per a desplegar les funcions amb ple respecte als drets lingüístics dels ciutadans i per a assegurar-los el tracte personal i pròxim en què ha d'excel·lir l'atenció als pacients i els seus familiars.

I per a fer-ho efectiu, cal que els professionals sanitaris siguen conscients que, si en general s'han de respectar els drets lingüístics, encara és més important en els moments més difícils d'una persona que és precisament quan fa ús del sistema públic de salut. Per això proposem que l'administració faça un pla perquè, en un termini màxim d'un any, tots aquells professionals que necessiten reciclar-se, puguen fer-ho en els mateixos llocs de treball o en centres del seu entorn.

I, de la mateixa manera que ho proposàvem per a l'ensenyament concertat, això mateix s'ha d'aplicar a la sanitat. Tots els centres concertats que reben fons públics han de tenir tot el personal que hi treballa capacitat per a atendre en les dues llengües oficials, en justa correspondència a aquest caràcter oficial i a l'objectiu d'eficàcia, bon tracte i proximitat que ha de presidir el sector públic o el privat que en rep finançament. Per tant, el fet de no complir aquestes obligacions ha de ser motiu de rescissió de la concertació i, si és el cas, de retirada i devolució dels diners públics invertits o previstos d'invertir.

4. Mitjans de comunicació

Segurament els mitjans de comunicació, juntament amb l'ensenyament, són els instruments públics actuals que poden contribuir d'una manera més potent a enfortir una llengua i generalitzar-la. Això ho sabien bé els anteriors governs del PP al País Valencià, com també ho sap i l'actual –esperem que per poc temps– govern de l'Estat. Precisament per això els atacs contra els mitjans de comunicació en català han estat una de les principals obsessions del PP: deixar els valencians (i també els altres territoris de catalanoparlants) sense presència de mitjans de comunicació en la llengua pròpia.

A hores d'ara, el panorama al País Valencià és especialment preocupant: la ràdio i la televisió públiques valencianes continuen tancades, clausurats els repetidors que permetien rebre les emissions de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA, és a dir, TV3, Catalunya Ràdio, etc.) i es continua sense cap acord per a veure la televisió de les Illes Balears, IB3.

Per això, des d'Intersindical València, hem urgim en nombroses ocasions el Govern Valencià a:

- 1.** Recuperar amb urgència les emissions de la ràdio i la televisió valencianes que el govern del PP va clausurar de manera vergonyosa.
- 2.** Reprendre les emissions de la CCMA. En aquest sentit, fem notar que els parlaments de Catalunya i del País Valencià ja van acordar la reciprocitat de les emissions en un conveni signat el 2013.
- 3.** Signar un conveni amb el Govern Balear per rebre les emissions d'IB3.

De la mateixa manera, des d'Intersindical Valenciana proposem que:

- 1.** Totes les emissions de les ràdios i les televisions públiques han de ser exclusivament en valencià. L'oferta pública i privada de ràdios i televisions en castellà és massiva als nostres territoris i els mitjans públics han de complir la missió, establerta legalment i imprescindible socialment, de promoure la llengua pròpia i de superar el desequilibri radical actual.

2. Es fixe la necessària col·laboració entre els tres ens públics, RTVV, CCMA i IB3, per a la realització de programes de producció pròpia, doblatges, subtitulacions, etc., col·laboració que permet reduir els costos i maximitzar els resultats.
3. S'incentive la creació d'una indústria audiovisual que afavorisca aquestes emissions, com també la formació i l'ocupació dels professionals dels diversos sectors (tècnics, periodistes, càmeres, locutors, actors, productors, lingüistes i un llarg etcètera) i es cree així un teixit laboral potent en aquest àmbit al País Valencià.

Això que proposem no sols és necessari sinó que és un manament legal establert en l'article 11.2 de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, que, com a part signant, compromet l'Estat espanyol, "a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima d'una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en aquesta llengua".

I tal com hem proposat per a l'ensenyament i sanitat concertats, els mitjans de comunicació de concessió de la Generalitat Valenciana o que reben fons públics hauran de tenir com a llengua vehicular el valencià, si més no de manera majoritària. Altrament, no podran rebre fons públics i es retiraran les llicències de concessió.

Davant el debat obert a les Corts sobre el nou model de radiotelevisió pública a implantar i l'escassa dotació pressupostària prevista, volem remarcar que el factor lingüístic i cultural diferenciador, una de les raons de ser de les cadenes autonòmiques, du implícit un increment del cost del 30%. Aquest encariment estructural es deu a raons d'audiència potencial, encariment per doblatge i dificultats per a competir en la resta del mercat audiovisual. Tanmateix, aquest cost ha de ser contemplat com una inversió en la mesura que els mitjans de comunicació públics són claus en la vertebració social i lingüística, en la configuració de la identitat col·lectiva, en la normalització lingüística i en la recuperació de les indústries audiovisual i cultural pròpies.

5. Relacions laborals

L'àmbit laboral és un dels grans oblidats en matèria de política lingüística. La Llei d'Ús i Ensenyament ni l'esmenta i en les normes en vigor, excepte les referides a la funció pública, pràcticament tampoc hi ha referències.

Des d'Intersindical Valenciana creiem que cal prendre mesures efectives perquè la presència del valencià en les relacions laborals es normalitze. Per això, fem les següents propostes, que són unes primeres mesures per a començar a donar una presència normal del valencià en aquest àmbit:

- a. Oferta, obligatòria per a les grans empreses, de formació lingüística dels seus treballadors, bé per mitjans propis, bé amb la col·laboració de l'administració.
- b. Facilitar la formació als treballadors de les petites i mitjanes empreses. Per això caldrà que l'administració establisca bonificacions als treballadors i les empreses que acrediten i usen el valencià com a llengua vehicular en els llocs de treball.

- c. Posar a l'abast dels treballadors i de les empreses eines per a facilitar el treball en valencià: programes informàtics, material d'oficina, manuals d'informació, etc.
- d. Tots els convenis col·lectius han de preveure clàusules lingüístiques per a fomentar el coneixement i l'ús del valencià als centres de treball.
- e. S'han de preveure que totes les retolacions i informacions laborals estiguen almenys en valencià.
- f. L'administració ha de posar a l'abast de treballadors i empreses models de contractes laborals en valencià.
- g. L'administració ha de preveure una línia d'ajuts a les activitats de promoció lingüística dels sindicats i les organitzacions de treballadors.

6. Atenció als nouvinguts

Des de la seua mateixa constitució i sobretot des de mitjan segle passat, el País Valencià ha estat una terra d'acollida de moltes persones que han vingut cercant una vida millor i més digna. Com a sindicat de treballadors, Intersindical Valenciana ha lluitat sempre per la defensa dels drets socials i laborals d'aquestes persones.

A hores d'ara, el País Valencià continua sent una terra d'acollida de persones de procedència ben diversa i des d'Intersindical Valenciana volem que el valencià no siga un impediment per a la integració dels nouvinguts ni alhora un entrebanc per a l'ús general de la llengua pròpia dels valencians.

Per això, reclamem polítiques d'acollida d'aquestes persones nouvingudes on la presència del valencià siga ben viva. En primer lloc, en l'ensenyament, que és on resulta més fàcil, on hi ha més mitjans i on tenim els professionals més ben preparats. L'ensenyament en valencià és i ha de ser una eina d'integració ben potent per als xiquets i xiquetes nouvinguts. Per a les persones adultes s'han de preveure plans d'acollida mitjançant programes que permeten la integració laboral i alhora també la lingüística i cultural.

Alhora hem d'aprofitar el capital lingüístic i cultural dels nous valencians per a enfortir el multilingüisme de tots els valencians: els intercanvis lingüístics multilingües són una oportunitat per a tothom que no hauríem de desaproveitar i que hauríem de valorar com a avantatge i potencial social i econòmic, en comptes de veure-ho com un obstacle. Es tracta d'augmentar les capacitats lingüístiques de tots els sectors de la nostra societat, ja siga de soca-rel, d'establiment recent o nouvinguda, i de valorar que això, a banda de l'enriquiment purament lingüístic, genera un major coneixement mutu i enforteix una tolerància cultural que allunya els fantasmes de la marginació i els estereotips xenòfobs. I tot plegat comporta una millor integració tant social com laboral en la societat valenciana, que es revela així capaç d'acollir i fer valencians els nouvinguts amb total naturalitat, sense que ningú no es veja ni arraconat ni obligat a renunciar als seus orígens.